

Ú v o d

Židé v našich zemích byli vystaveni v minulosti všestrannému útlaku. Byly to nejen vysoké daně, kterým byli podrobeni, ale i počet židovských rodin byl omezen na určitý počet. Vláda upustila sice od přísných opatření z doby Karla VI., která směřovala k jejich naprostému potlačení. Ulevilo se jim za vlády Josefa II., avšak po celou první polovinu 19. století se proti nim postupovalo ve smyslu patentu císaře Františka II. ze dne 3. srpna 1797, byť i několikrát zmírněného. Tento patent omezil počet židovských rodin (famiili) v Čechách na 8 600. Tyto rodiny směly sídlit pouze v místech, kde byli Židé trpěni roku 1725. Již existující přespočetné rodiny byly sice trpěny, avšak žádný syn z takové rodiny se nesměl oženit, dokud se pro něho neuprázdnilo číslo ve stanoveném počtu. Rabíni, zpěváci a učitelé židovských škol mezi „familie“ počítáni nebyli. Nesměli se však ženit. Sňatky byly povoleny pouze prvorozeným synům familiantů, jak se hlavám židovských rodin říkalo, druhozeným synům a vnukům bylo povoleno oženit se až, když se uprázdnilo místo ve vymezeném počtu rodin. Mimo to záleželo ještě také na vrchnosti, zda chce uvolněné číslo vůbec obsadit.

K zjištění přesného počtu židovských rodin a židovského obyvatelstva bylo podniknuto sčítání roku 1799 a 1811. Poněvadž však tyto sčítací operáty nezajistily přesnou evidenci židovského obyvatelstva, nařídilo české zemské gubernium na návrh guberniálního rady Damma výnosem ze dne 28. února 1823 jednotné vedení knih židovských familiantů u krajských úřadů, pražského magistrátu, na vrchnostenských úřadech a u státní účtárny. Nově navržené seznamy obsahovaly název panství, číslo rodiny v zemi (které mělo být i na svatebním povolení), číslo rodiny na panství podle sčítání z roku 1725 (u těchto čísel rodin na panství mohlo dojít ke změnám). Číslo rodiny v zemi nesmělo přesáhnout 8 600.

V další rubrice mělo být napsáno jméno předešlého familianta a měla zde být zaznamenávána jména nových familiantů, kteří místo získali, v 5. rubrice se uváděli oba rodiče familiantovi, v 6. rubrice manželka, v 7. datum a guberniální číslo svatebního povolení, v 8. panství, pro které bylo svatební povolení uděleno, v 9. sloupci byly uvedeny roky narození a v 10. jména familiantových synů. V 11., 12. a 13. sloupci se uváděla jména, data a guberniální jednacích čísla osob, které zemřely, nebo ztratily ochranu. V rubrice 14. - 18. byly údaje o zrušení familiantského místa, nebo o jeho přenesení na jiné panství. Poslední rubrika byla rezervována pro poznámky.

-2-

Pro snazší orientaci v těchto konsignacích, které byly svázány do knih označených na hřbetech názvy krajů a panství, pořídila si státní účtárna osobní rejstřík odkazující na stranu příslušné knihy.

Knihy židovských familiantů, které byly vedeny v VIII. departementu státní účtárny, byly předány v roce 1843 českému zemskému guberniu, které v záznamech do roku 1848 pokračovalo.

Knihy židovských familiantů jsou důležitým, ač ne vždy přesným pramenem pro genealogii židovských rodů v Čechách.